

Kokowski, Michał

Sesja birkenmajerowska

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 46/4, 222-223

2001

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w pracach badawczych, w interpretowaniu wyników badań, bądź też z powodów nie zawinionych przez samych uczonych, jak brak środków materialnych na potwierdzenie badań w odpowiednich warunkach. Pomimo tych ograniczeń Irena i Fryderyk Joliot-Curie prowadzili swoje prace badawcze i w 1933 roku – odkryli zjawisko tworzenia par elektron-pozytron – zaś w styczniu 1934 r. dokonali odkryć związanych ze sztuczną promieniotwórczością, za co rok później, otrzymali Nagrodę Nobla. Niezależnie od prac prowadzonych z mężem Irena Joliot-Curie prowadziła prace badawcze z innymi współpracownikami m.in. nad uranem (próby osiągnięcia transuranu); jednakże to Otto Hahn powtórzył ich doświadczenia w Berlinie, inaczej je zinterpretował – i za swoje badania otrzymał Nagrodę Nobla.

Referent wskazywał na wiele innych przykładów, które ilustrowały tezę, że często przypadek decydował o wynikach badań i ich interpretacjach, co sprawiało, że niekiedy właściwi pierwsi badacze i odkrywcy zostali odsunięci na dalszy plan.

Po wystąpieniu Jubilata zabrali głos uczestnicy (m.in.: prof. Duda, prof. Zamecki, prof. Mierzecki, prof. Rudnicki, prof. Średniawa). Podnosili kwestie wspomnianych pominiętych odkryć w nauce, jak też odnosili się bezpośrednio do osoby Profesora Hurwica, wspominając Jego nie łatwą drogę życiową i kontakty jakie utrzymuje po dziś dzień – od 1968 roku. Składano Mu podziękowania za wkład w naukę polską, w jej popularyzację i prace redakcyjne w czasopiśmie „Problemy“. Na zakończenie zostały odczytane listy – z przeprosinami i życzeniami – od osób, które nie mogły brać udziału w uroczystościach (między innymi od prof. Henryka Jabłońskiego).

Witold Sygocki
(Warszawa)

SESJA BIRKENMAJEROWSKA

W dniu 14 października 2000 r. w Auli Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie odbyła się uroczysta sesja naukowa w stulecie wydania przez Akademię Umiejętności w Krakowie dzieła Ludwika Antoniego Birkenmajera pt. *Mikołaj Kopernik. Część I. Studia nad pracami Kopernika oraz materiały biograficzne*. Sesję tę zorganizował Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk i Komisja Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności.

Sesję w imieniu PAU otworzył Prof. dr hab. Stanisław Grodziski, zastępujący Prezesa Akademii Umiejętności Prof. dr hab. Jerzego Wyrozumskiego, który nieoczekiwanie musiał spotkać się z Premierem Jerzym Buzkiem. W imieniu IHN PAN głos zabrał dyrektor tego instytutu Prof. dr hab. Andrzej Śródka.

Wymienieni uczeni przewodniczyli też sesji pierwszej, na której swe referaty wygłosili:

- Prof. dr hab. medycyny Andrzej Śródka: *Birkenmajerowie – ród uczonych*;
- Prof. dr hab. M. Markowski (z powodu pobytu naukowego Prof. za granicą referat jego odczytał Dr Michał Kokowski: *Krótką biografia Ludwika Antoniego Birkenmajera*;
- Prof. dr hab. B. Średniawa: *Prace fizyczne i geofizyczne Ludwika Antoniego Birkenmajera*;
- Prof. dr hab. M. Markowski (z powodu pobytu naukowego Prof. za granicą referat jego odczytała Dr Anna Kozłowska: *Ludwik Antoni Birkenmajer – badacz kopernikanizmu w kontekście piętnastowiecznej astronomii krakowskiej*.

Po przerwie na kawę odbyła się część druga sesji pt. *Czy Ziemia się porusza?* Miała ona postać debaty, w której wzięli udział: Ks. Prof. dr hab. Michał Heller (PAT, Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne), Prof. dr hab. Andrzej Staruszkiewicz (IF UJ, Komisja Astrofizyki PAU), dr Michał Kokowski (IHN PAN, KHN PAN), a rolę moderatora dyskusji pełnił Prof. dr hab. Kazimierz Grotowski (IF UJ, Komisja Astrofizyki PAU).

W sesji wzięło udział około trzydziestu uczestników: swą obecnością zaszczyliła nas m.in. rodzina Birkenmajerów z Prof. dr hab. Krzysztofem Birkenmajerem (geologiem, członkiem rzeczywistym PAN i PAU) i uczeń Prof. dr Aleksandra Birkenmajera wybitny kopernikolog Prof. dr hab. Jerzy Dobrzycki (IHN PAN).

Atmosfera spotkania była zarazem podniosła i twórcza. Uczestnicy aktywnie włączali się do jego przebiegu wygłaszając interesujące referaty, formułując merytoryczne uwagi i zapytania.

Materiały sesji zostaną wkrótce wydane drukiem przez Komisję Historii Nauki PAU.

Michał Kokowski
(Kraków)